

Färjeärendet i Helsingborg

- *kravet på avgasrening på färjorna mellan Helsingborg och Helsingör*



Peter Jupén, miljöjurist

Färjetrafiken på HH-leden

- Sveriges största passagerarhamn med mer än 11 miljoner passagerare per år.
- Scandlines, HH-Ferries och ACE link (tid. Sundsbussarna)
- 7 färjor med 125 turer per dygn (>45 000 turer per år).
- 96,6 % av hamnens totala trafik
- ca 290 ton NOx inom Helsingborgs kommun (på svenskt territorium) utan avgasrening.

Luftövervakning



www.helsingborg.se/miljo - “Luften i Helsingborg”

Gaturumsbidrag till kväveoxidhalterna på Järnvägsgatan år 2003 (%)

<i>OBS! Nedanstående är endast ett urval bland av studerade källbidrag</i>	Dygnsmedelvärde
Personbilar	24,1
Lastbilar	7,8
Scandlines färjor (manöver + kaj)	14,0
Internationell sjöfart	16,0
HH-ferries (manöver + kaj)	9,3
DFDS färjor (manöver + kaj)	2,5
Arbetsfordon/redskap	2,5
Personbilstrafik på huvudgatunätet	0,8
Lastbilstrafik på huvudgatunätet	0,4
Själlands bidrag	1,8
Godssjöfart (manöver + kaj)	-
Industri och kraftförsörjning	-
Fritidsbåtar och arbetstrafik	0,1
Övrig personbilstrafik	0,1
Sundsbussarna (manöver + kaj)	0,1
Småskalig uppvärmning	0,1

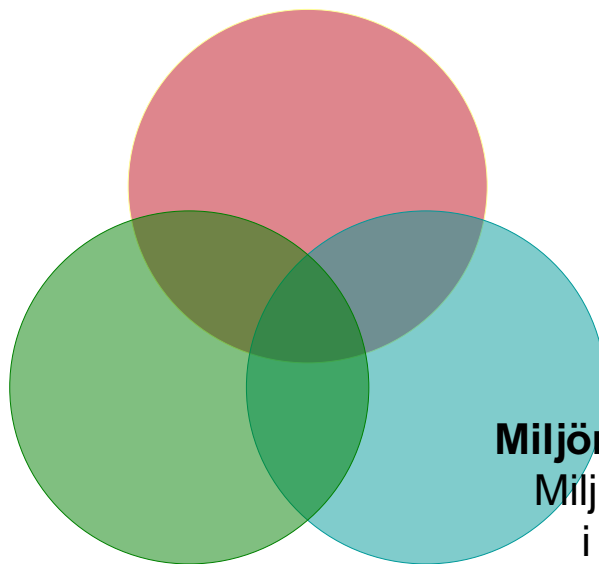
Miljö- och hälsoeffekter

- Astma-attacker
- Nedsatt lungfunktion
- Försämrat immunförsvar
- Ökad risk för cancer
- Bidrar till bildandet av marknära ozon (O_3), övergödning och försurning

Tillsynsmyndigheter

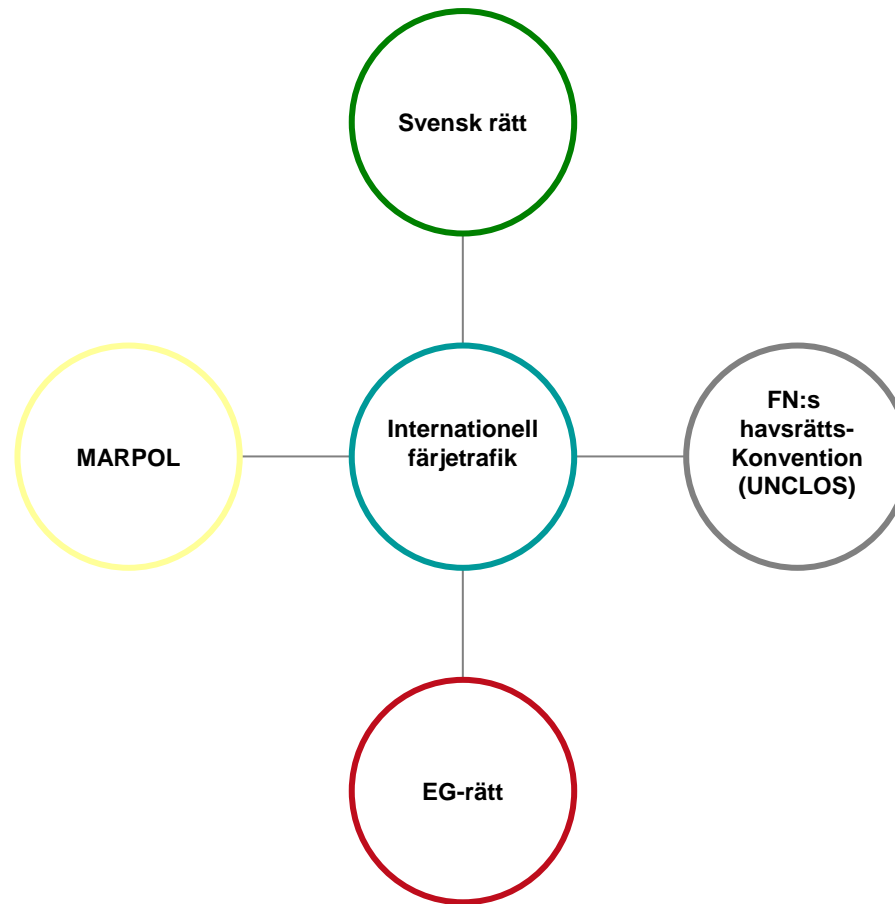
Sjöfartsverket – utrustning på fartyg

Länsstyrelsen –
hamnverksamhet

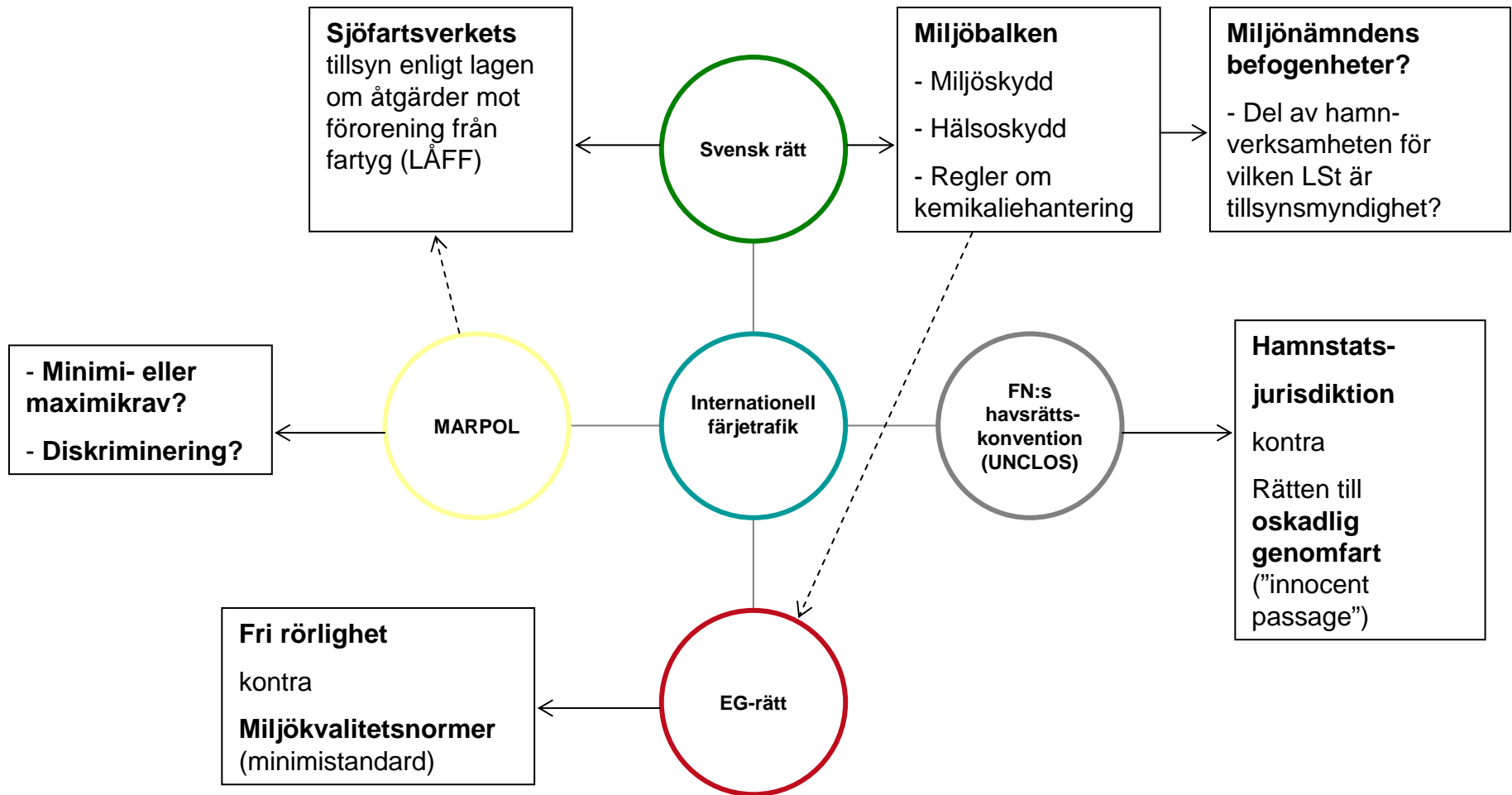


Miljönämnden i Helsingborg –
Miljö- och hälsoskyddsfrågor
i Helsingborgs kommun
– både land och
vatten

Lagar och konventioner



En mängd formella frågor...



September 2000: Ett föreläggande om selektiv katalytisk avgasrening (SCR)

- Se till att **samtliga huvud- och hjälpmotorer** på fartyg som respektive rederi utnyttjar i sin färjetrafik inom Helsingborgs hamnområde är utrustade med selektiv katalytisk avgasrening senast vissa särskilt angivna datum.
- Undantag, efter godkännande från Miljönämnden i varje särskilt fall, för **extra fartyg som sätts in tillfälligt** under högsäsong eller när ordinarie fartyg tillfälligt tas ur trafik på grund av översyn, haveri eller liknande skäl.
- **Vite** om 5 miljoner kronor per fartyg för Scandlines, 3 miljoner kronor per fartyg för HH-Ferries respektive 500 000 kronor per fartyg för Sundsbussarna.

Invändningar...

Rederierna gjorde över 30 olika invändningar mot Miljönämndens krav på avgasrening. Här är de kanske viktigaste invändningarna:

- **Fel myndighet** – Eventuella krav ska ställas av Länsstyrelsen eller Sjöfartsverket, inte Miljönämnden.
- **Fel adressat** – Föreläggandet borde vara riktat mot hamnbolaget, Helsingborgs Hamn AB.
- **MARPOL förhindrar kravet** – Kraven enligt MARPOL-konventionen är *maximikrav* och för fartyg med sk NOx-certifikat kan inte några ytterligare krav ställas.
- **Saknar behörighet** – 4 av de 7 färjorna var danska (danskflaggade)
- **Ej fråga om en miljöfarlig verksamhet** enligt Miljöbalkens definition. Färjor är rörliga utsläppskällor.
- **Saknas miljörättsliga regler** som ger Miljönämnden rätt att kräva katalytisk avgasrening av *hälsoskyddsskäl*.
- **Ett orimligt krav**, eftersom färjetrafikens påverkan på luftkvalitén i Helsingborg är mycket liten.

"Helsingborgsfallet"



Miljööverdomstolen vid Svea Hovrätt, Stockholm
Prejudicerande dom i maj 2006 (M 8471-03)

Miljödomstolen i Växjö
Dom i oktober 2003

Länsstyrelsen i Skåne län, Malmö
Beslut i september 2002

Miljönämnden i Helsingborg
Föreläggande i september 2000

Möjligt ställa krav på alla färjor oavsett nationalitet, men bara för Sjöfartsverket (Länsstyrelsen beträffande hamnverksamheten).

Kravet endast möjligt för svenska fartyg. Ett orimligt krav eftersom avgasreningen var en fråga för "riksdag, regering och centrala verk".

Miljööverdomstolens slutliga avgörande

1. Miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalkens definition?

NEJ

2. Möjligt för miljönämnden att kräva avgasrening av hälsoskyddsskäl?

JA

3. Möjligt för Miljönämnden att kräva avgasrening i sin egenskap av lokal tillsynsmyndighet för hanteringen av kemiska produkter?

Prövades ej

4. Förhindrar UNCLOS kravet på avgasrening för utländska fartyg?

NEJ

5. Förhindrar MARPOL hårdare krav med stöd av Miljöbalken?

NEJ, förutsatt att kraven inte är diskriminerande

MÖD:s slutliga avgörande (forts.)

6. Är miljönämndens krav diskriminerande?

NEJ

7. Har Sjöfartsverket en exklusiv behörighet att utöva tillsyn på fartyg?

NEJ

8. Är nämndens avgasreningskrav befogat och rimligt?

JA



Vad hände sedan?

- **Scandlines och HH-Ferries** installerade avgasrening på sina tre respektive två fartyg under hösten 2006. HH-Ferries: 3,7 miljoner sammanlagt + 1 miljon/år. Scandlines' kostnader är okända.



Vad hände sedan? (forts.)

- Miljönämnden ifrågasatte under hösten 2006 om inte även **Oslo-båtarna** (DFDS Seaways) borde ha avgasrening. Fartygen slutade kort därefter att lägga till i Helsingborg av andra orsaker.



Vad hände sedan? (forts.)



- **Sundsbussarna (ACE link)** får två nya och betydligt större fartyg i oktober/november 2007. Dessa kommer att ha avgasrening. Kostnad: 2,4 miljoner sammanlagt + knappt 220 000 kr/år. Ett av de gamla fartygen (Pernille) kommer att behållas som reservfartyg, och får avgasrening till en kostnad av 2,2 miljoner + 1 000 kr per dag som fartyget används.

Positiva effekter

- Minskning av utsläppen med minst **100 ton NO_x** per år enbart inom hamnområdet i Helsingborg och minst **230 ton NO_x** totalt per år inom Helsingborgs kommun/på svenskt territorium (lågt räknat med en reningsgrad om 80 %).
- Minskade utsläpp även i **Danmark**.
- Att **Oslo-båtarna** inte längre anlöper Helsingborg innebär i sig en minskning av NO_x-utsläppen i hamnen med minst **50 ton** per år.
- Möjligt att uppfylla **miljökvalitetsnormen för kvävedioxid**. Fler åtgärder krävs dock beträffande vägtrafiken i enlighet med ett åtgärdsprogram beslutat av länsstyrelsen i februari 2006.

Möjligheter inför framtiden

- Liknande krav i andra hamnstäder?
 - Generella krav för färjetrafik?



Vill du veta mer?

peter.jupen@helsingborg.se

www.helsingborg.se/miljo

“Miljörappport 2006/2007” i PDF-format